

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 1648/2021
02.02.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Марине Милановић, председника већа, Јелице Бојанић Керкез и Весне Станковић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., чији је пуномоћник Јовица Косић, адвокат из ..., ББ и ВВ, обе из ..., чији су заједнички пуномоћници Миша Петровски и Весна Станимировић, адвокати из ..., ГГ из ..., чији су пуномоћници Миша Петровски и Весна Станимировић, адвокати из ... и Немања Алексић, адвокат из ..., и ДД из ..., чији је пуномоћник Урош Милосављевић, адвокат из ..., против туженог ЈКП „Погребне услуге“ Београд, чији је пуномоћник Миљан Милић, адвокат из ..., ради предаје у државину, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4874/2018 од 07.11.2018. године, у седници већа одржаној 02.02.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4874/2018 од 07.11.2018. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца АА за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 423/17 од 01.03.2018. године, исправљеном решењима истог суда П 423/17 од 17.04.2018. године и П 423/17 од 05.09.2018. године, првим ставом изреке, одбијен је тужбени захтев да се обавезе тужени да тужиоцима преда у државину 19420/35160 идеалних делова кат. парцеле .. и .. КО Бежанија, као неоснован. Другим ставом изреке, обавезан је тужени да тужиоцима као солидарним повериоцима на име накнаде за изузимање дела кат. парц. .. и .. КО Бежанија, плати износ од 100.216.683,00 динара са законском затезном каматом од 01.03.2018. године до исплате. Трећим ставом изреке, одбијен је тужбени захтев у делу којим је тражено да се обавезе тужени да тужиоцима као солидарним повериоцима на име накнаде за изузимање дела кат. парц. .. и .. КО Бежанија, плати износ преко досуђених 100.216.683,00 динара до тражених 177.975.000,00 динара са законском затезном каматом од 01.03.2018. године до исплате, као неоснован. Четвртим ставом изреке, обавезан је тужени да тужиоцима АА, ББ и ГГ солидарно накнади трошкове парничног поступка у износу од 1.419.000,00 динара, ВВ у износу од 1.643.600,00 динара и ДД у износу од 132.300,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 4874/2018 од 07.11.2018. године, првим ставом изреке, одбијене су као неосноване жалбе тужилаца и туженог и првостепена пресуда потврђена у ставу другом и четвртом изреке. Другим ставом изреке, одбијен је захтев тужилаца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужиоци су поднели одговор на ревизију.

Испитујући правилност побијане одлуке у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11, 49/2013 - УС, 74/13 - УС, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија неоснована.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности. Битна повреда одредаба парничног поступка из тачке 12. става 2. наведеног члана, на коју тужени указује ревизијом, није законски разлог за овај правни лек (члан 407. став 1. тачка 2. ЗПП).

Према утврђеном чињеничном стању, уговором о замени земље у циљу арондације, закљученом 03.07.1972. године између ПК „Београд“ и ЋЋ, АА, ДД и ЕЕ, приватних власника и овереном 06.07.1972. године код Општинског суда у Земуну, предвиђено је да приватни власници дају у замену комбинату 8/18 делова грађевинске парцеле .. уписане код Општинског суда у Земуну у ЗКУЛ бр. .. КО Бежанија, а комбинат за ту земљу даје у замену приватним власницима, између осталог 10500/29576 делова кат. парцеле .. у чијем поседу су од 1960. године. Анексом наведеног уговора, закљученим и овереним 09.02.1996. године између ПК „Београд“, чији је правни следбеник ПК „Земун“ са једне стране и ЖЖ, ЗЗ, ИИ, ЈЈ и КК, конкретизовано је да ПИК „Земун“ на земљу из члана 1. основног уговора у замену даје приватним власницима између осталог и 195/1001 дела кп.бр. .. и 2710/14814 дела кп.бр. .. Сада пок. ЋЋ, а ни тужиоци као његови правни следбеници и сукорисници своје право коришћења дела наведене катастарске парцеле број .. КО Бежанија нису никада уписали у земљишне или друге јавне регистре непокретности. Решењем Одељења за имовинскоправне послове Општинске управе Нови Београд од 22.09.2000. године (исправљеним Закључком од 17.10.2000. године), изузето је уз накнаду у корист Општине Нови Београд за потребе Дирекције за грађевинско земљиште и изградњу Београд ЈП, ради проширења новог гробља у блоку 55а у Новом Београду, неизграђено градско грађевинско земљиште у државној својини и то део парцеле бр. .. ЗКУЛ бр. ..КО Бежанија, раније сувласништво пок. ЖЖ и др. Према налазу и мишљењу судског вештака геодетске струке, тужиоцима је изузето земљиште у укупној површини од 56,61 а, а која се састоји од дела кп. бр. .. у површини од 3,65 а и дела кп. бр. .. површине 52,96 ари КО Бежанија, које је приведено намени тако што је саграђено гробље. Тржишна вредност м² на дан вештачења 21.08.2017. године износи 150 евра (1 евро износио је 118,02 динара по средњем курсу НБС), и то за 56,61м² у износу од 849.150,00 динара у динарској противвредности на дана пресуђења износи 100.216,683,00 динара.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су применом члана 34. став 1. и 2. Закона о грађевинском земљишту и члана 41. став 2. Закона о експропријацији обавезали туженог да тужиоцима исплати новчану накнаду за изузето земљиште у износу од 100.216.683,00 динара, са припадајућом законском затезном каматом.

Према оцени Врховног касационог суда, правилно је становиште нижестепених судава о основаности тужбеног захтева за исплату накнаде тужиоцима за изузето земљиште.

Одредбом члана 58. Устава Републике Србије, између осталог, прописано је да се јемчи мирно уживање својине и других имовинских права стечених на основу закона (став 1.) као и да право својине може бити одузето или ограничено само у јавном интересу утврђеном на основу закона и да је учињено уз накнаду која не може бити нижа од тржишне (став 2.).

Према члану 34. став 2. Закона о грађевинском земљишту („Службени гласник РС“ бр. 44/95, 16/97), важећим у време изузимања, у случају привођења планираној намени градског грађевинског земљишта из става 1. овог члана, одузимање земљишта ће се спровести по одредбама Закона о грађевинском земљишту („Службени гласник СРС“ бр. 23/90 и „Службени гласник РС“ бр. 3/90, 53/90, 67/93 и 48/94), а накнада за одузето земљиште утврђује се и плаћа по закону којим се уређује експропријација.

Према члану 41. став 2. Закона о експропријацији, висина накнаде у новцу за експрописане непокретности одређује се по тржишној цени, према околностима у моменту закључења споразума о висини накнаде, а ако споразум није постигнут, према околностима у моменту доношења првостепене одлуке о накнади.

Код утврђеног да је тужени заузео део парцела тужилаца и њиховог правног претходника ради проширења гробља, односно у јавном интересу и није им исплатио накнаду, тужиоци имају право на накнаду у висини тржишне вредности у време пресуђења, у смислу наведених одредаба материјалног права, како су то правилно закључили и нижестепени судови.

Супротно ревизијским наводима, тужиоци као власници предметног земљишта у конкретном случају имају право на накнаду за изузето земљиште. Уговором о замени земље у циљу арондације закљученог између сада пок. ЋЋ и ПК „Београд“ из Београда, ЋЋ је дао своју земљу у замену за земљу на коме је носилац права коришћења био ПК „Београд“. Арондација је аграрна мера на основу које се власнику приватног земљишта које се налази између парцела земљишта у друштвеној својини (те омета његово рационално искоришћавање), то земљиште одузима у корист друштвене својине и заокруживања парцела, а у замену му се заузврат даје у приватну својину друго пољопривредно земљиште. У време конкретне арондације на снази је био основни Закон о искоришћавању пољопривредног земљишта („Службени лист ФНРЈ“ број 43/59, 53/62 и „Службени лист СФРЈ“ број 10/65, 25/65, 12/67 и 14/70), којим је главом V регулисано питање арондације у члановима 36. до 49а. Имајући у виду да се арондација спроводи у посебно законом прописаном поступку (члан 44.), правни претходник тужилаца је постао власник додељеног земљишта уговором о замени земље у циљу арондације, у ком случају упис у земљишне књиге није конститутивни елемент стицања права својине. Чињеница што ЋЋ није спровео уговор

кроз земљишне књиге, не лишава га својинских права на земљишту које му је додељено, а тиме ни његове наследнике, тужиоце у овој парници. На право тужилаца на исплату накнаде за изузето земљиште не утиче чињеница што је решењем Одељења за имовинскоправне послове Општинске управе Нови Београд од 22.09.2000. године (исправљеним закључком од 17.10.2000. године), изузет уз накнаду у корист ГО Нови Београд, а за потребе Дирекције за грађевинско земљиште и изградњу Београда, ради проширења Новог гробља на Бежанијској Коси, део парцеле број .. (раније сувласништво покојног ЖЖ и др), а који делови парцеле одговарају некадашњој парцели број .. и .. КО Бежанија, код утврђеног да тужиоцима није исплаћена накнада за одузето земљиште. Код наведеног су ревизијски наводи о погрешној примени материјалног права оцењени су као неосновани.

Без утицаја су ревизијски наводи којима се указује да судови нису одлучили о приговору застарелости. Наиме, у случају фактичке експропријације физичка или правна лица су лишена права власништва, па је основ тужбеног захтева у ствари захтев за враћање својине. Будући да враћање и успостава пређашњег стања није могућа због привођења намени ранијих непокретности, то тужиоцима припада право да траже накнаду за одузете непокретности. Имајући у виду да право захтевати враћање својине не застарева, (члан 37. став 3. Закона о основама својинскоправних односа), то ни захтев за тражену накнаду ранијих власника не застарева јер по својој правној природи не представља захтев за накнаду штете, па се не примењују одредбе Закона о облигационим односима о застарелости.

Из наведених разлога, а применом члана 414. став 1. Закона о парничном поступку одлучено је као у изреци.

Захтев тужиоца АА за накнаду трошкова ревизијског поступка није основан, с обзиром да одговор тужиоца на ревизију није био нужан и неопходан, те му не припада право на накнаду трошкова тог поступка, у смислу одредбе члана 165. ЗПП, а у вези члана 154. став 1. ЗПП.

**Председник већа – судија
Марина Милановић, с.р.**

**За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић**